

Warszawa, dnia 12 sierpnia 2008 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michałak

ul. Śniadeckich 10, 00 656 Warszawa
tel. (022) 696 55 44 fax. (0 22) 629 60 79

Nr ZBiA-500/44-1/08/MD

Szanowny Pan

ZBIGNIEW CWIĄKAŁSKI

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Szanowny Panie Ministrze,

Jestem w najwyższym stopniu zaniepokojonym częstymi doniesieniami o wykorzystywaniu seksualnym osób małoletnich.

Liczba przestępstw polegających na dopuszczeniu się wobec osoby małoletniej czynności seksualnej lub doprowadzeniu jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania (art. 200 § 1 Kodeksu karnego) na przestrzeni lat 2000-2007 systematycznie rosła. Z danych zgromadzonych przez Komendę Główną Policji wynika, że w 2000 roku stwierdzono 1518 takich przestępstw, a w roku 2007 – już 1882. Jednocześnie należy stwierdzić, że jest to tylko jedno spośród wielu innych przestępstw, wymienionych w Kodeksie karnym, skierowanych przeciwko prawidłowemu rozwojowi moralnemu, psychicznemu i fizycznemu dzieci, a także przeciwko obyczajności.

Wykorzystanie seksualne dziecka narusza wprost jego podstawowe prawa naturalne. Przede wszystkim prawo dziecka do ochrony przed przemocą okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją, zaniechaniem i każdym innym złym traktowaniem. Prawo to zawarte jest w Konstytucji RP (art. 72 ust. 1), Konwencji o Prawach Dziecka (art. 34) i ustawie o Rzeczniku Praw Dziecka (art. 3 ust. 3). Także polski kodeks karny chroni dzieci przed naruszeniem tego prawa, ustanawiając sankcje karne za popełnienie przestępstw związanych z szeroko rozumianym wykorzystaniem seksualnym.

Nie ulega wątpliwości, że te same fundamentalne prawa dziecka narusza propagowanie praktyk o charakterze pedofilskim. Za pomocą różnych form i technik przekazu, w tym poprzez Internet, multiplikowane jest niebezpieczeństwo wykorzystywania seksualnego dzieci; z jednej

strony przez zachęcanie do tego dorosłych, z drugiej zaś poprzez eksploatację dziecięcego braku doświadczenia, zaufania do dorosłych i dziecięcej naiwności. W ten sposób sprawca traktuje dziecko jako przedmiot, narusza jego prawa naturalne i negatywnie wpływa na jego rozwój i późniejszy kształt osobowości. Widoczne jest niekorzystne oddziaływanie na społeczeństwo: kreowanie negatywnych relacji społecznych, deprecjonowanie sprawdzonych i utrwalonych wartości oraz degradacja życia rodzinnego i samej jednostki.

W świetle tej refleksji należy negatywnie ocenić próby przedstawiania ukazujących się treści pedofilskich jako demonstracji własnych poglądów, a przez to korzystania z wolności słowa jako konstytucyjnie zagwarantowanej wolności obywatelskiej.

Jestem przekonany, że w takiej sytuacji prawodawca nie może milczeć, gdyż w istocie rzeczy jest to przyzwolenie na negatywne, nieakceptowane społecznie zachowania.

Należy zauważyć, że od dnia 19 listopada 2004 r. Polska jest Stroną *Protokołu Fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii, przyjętego w Nowym Jorku dnia 25 maja 2000 r.*, natomiast w dniu 25 października 2007 r. Polska podpisała w Lancarotte *Konwencję Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystaniem.*

W zakresie wskazanych aktów prawnych istnieje konieczność dostosowania polskiego prawa karnego do przyjętych w nich standardów międzynarodowych.

Należy wprowadzić do polskiego ustawodawstwa instrumenty, które wyeliminują, a przynajmniej w poważnym zakresie ograniczą zjawisko bezkarnego rozpowszechniania treści o charakterze pedofilskim.

W grudniu 2006 r. do Rzecznika Praw Dziecka wpłynął opracowany w Ministerstwie Sprawiedliwości projekt *ustawy o zmianie ustawy – kodeks karny oraz niektórych innych ustaw.* W projekcie tym został zaproponowany nowy art. 255a: „*Kto publicznie propaguje zachowania o charakterze pedofilskim, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.*” oraz nowy art. 199a: „*Kto za pośrednictwem sieci teleinformatycznej lub innej sieci telekomunikacyjnej nawiązuje kontakt z małoletnim poniżej lat 15, zmerząc, za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego rozpoznania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do doprowadzenia do spotkania z tym małoletnim, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.*”. Proponowane zmiany miały na celu wzmocnienie ochrony dzieci przed przestępstwami związanymi z wykorzystywaniem seksualnym. Prace nad wskazanym

projektem kodeksu karnego zostały przerwane w związku z rozwiązaniem Parlamentu RP w 2007 roku.

Mając na uwadze art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69) będę wdzięczny za udzielenie informacji dotyczących podejmowanych w Ministerstwie Sprawiedliwości prac, które mają na celu zwiększenie zakresu ochrony prawno-karnej dzieci w omawianym zakresie, jak również wysiłków jakie są czynione dla ratyfikowania wyżej wymienionej Konwencji Rady Europy.

Z wyrazami szacunku
Marek Michalek

Warszawa, dnia 16 września 2008 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

DL-P-I-0761-5/08

Pan

Marek Michałak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo z dnia 12 sierpnia 2008 r. nr ZBiA-500/44-1/08/MD dotyczące informacji o pracach podejmowanych w Ministerstwie Sprawiedliwości w zakresie zwiększenia ochrony prawnokarnej dzieci przed ich wykorzystywaniem seksualnym, a w szczególności działaniach mających na celu dostosowanie prawa polskiego do standardów międzynarodowych w płaszczyźnie zwalczania tego zjawiska, uprzejmie informuję, co następuje.

Ratyfikacja podpisanej przez Polskę w dniu 25 października 2007 r. Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych poprzedzona musi zostać dogłębną analizą zarówno rozwiązań instytucjonalnych, jak i obowiązujących przepisów prawa polskiego w celu ich dostosowania do unormowań zawartych w konwencji. Aktualnie prowadzone są zaawansowane prace analityczne w tym zakresie.

Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało projekt ustawy - o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, mający na celu implementację do polskiego porządku prawnego niektórych instrumentów prawnych Unii Europejskiej, do wdrożenia których Rzeczpospolita Polska została zobowiązana. Projekt ten stanowi realizację części zobowiązań wynikających z powołanej konwencji.

Projekt ustawy skierowany został do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 22 kwietnia 2008 (druk nr 458). Na 21 posiedzeniu plenarnym Sejmu w dniu 4

września 2008 r. odbyło się drugie czytanie tego projektu, a w dniu 16 września br. przewidywane jest rozpatrywanie przez Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka poprawek zgłoszonych podczas drugiego czytania.

W zakresie problematyki podniesionej przez Rzecznika Praw Dziecka projektowana nowelizacja ma związek z realizacją zobowiązania wynikającego z Decyzji ramowej Rady 2004/68/WSiSW z dnia 22 grudnia 2003 r. o zwalczaniu seksualnego wykorzystywania dzieci i pornografii dziecięcej.

Decyzja ramowa wprowadza szeroką definicję pornografii dziecięcej, obejmującą również realistyczne wizerunki dziecka nieistniejącego w rzeczywistości, uczestniczącego lub poddającego się czynnościom seksualnym, w tym polegającym na lubieżnym okazywaniu narządów płciowych lub miejsc intymnych dziecka.

Bezpośrednią implementację art. 1a (iii) w zw. z art. 3 Decyzji ramowej stanowi projektowany art. 202 § 4bk.k. Powołany przepis wprowadza penalizację zachowania polegającego na produkowaniu, rozpowszechnianiu, prezentowaniu, przechowywaniu lub posiadaniu treści pornograficznych, przedstawiających wytworzone lub przetworzone wizerunki małoletnich uczestniczących w czynnościach seksualnych. Projektowany przepis art. 202 § 4c k.k. karalność prezentowania małoletniemu poniżej lat 15 treści pornograficznych, przedstawiających wytworzone albo przetworzone wizerunki małoletnich uczestniczących w czynnościach seksualnych, albo rozpowszechniania tych treści w sposób umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi.

Proponowane zmiany dotyczą również zakresu przedawnienia przestępstw seksualnych poprzez dodanie do art. 101 k.k. § 4 w brzmieniu: „Przedawnienie karalności przestępstw określonych w art. 199 § 2 i 3, art. 200, art. 204 § 4 i § 4c oraz art. 204 § 3, jak również przestępstw określonych w art. 197, art. 201, art. 202 § 3, art. 203 i art. 204 § 4 w przypadku, gdy pokrzywdzonym jest małoletni – nie może nastąpić przed upływem 5 lat od ukończenia przez pokrzywdzonego 18 lat”.

W Ministerstwie Sprawiedliwości opracowany został również projekt kompleksowych zmian kodyfikacji karnych (projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks karny skarbowy, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw).

W obrębie części szczególnej Kodeksu karnego projekt ten przewiduje m.in. wprowadzenie nowych typów przestępstw określonych w art. 202a i art. 202b penalizujących utrwalanie oraz sprowadzanie, przechowywanie, posiadanie treści pornograficznych z udziałem osoby, bez jej zgody, a także rozpowszechnianie obrazu nagiej osoby bez jej zgody.

Projekt w dniu 28 sierpnia 2008 r. został przyjęty przez Komitet Rady Ministrów.

Ministerstwo Sprawiedliwości, w ramach działań zmierzających do zwiększenia ochrony prawnokarnej dzieci przed ich seksualnym wykorzystywaniem, prowadzi obecnie intensywne prace w celu znowelizowania Kodeksu karnego i Kodeksu karnego wykonawczego.

Projektowane zmiany zmierzają do zaostrzenia odpowiedzialności sprawców przestępstw o podłożu seksualnym, popełnianych wobec osób małoletnich poniżej 15 roku życia oraz wobec osób najbliższych, jak również zwiększenia skuteczności działań podejmowanych wobec sprawców tego typu przestępstw poprzez poddanie ich terapii tonizującej przestępcze zachowania seksualne.

Przewiduje się wprowadzenie w art. 197 k.k. kwalifikowanych typów przestępstwa zgwałcenia:

-popełnionego wobec małoletniego poniżej lat 15,

-popełnionego wobec wstępnego, zstępnego, przysposabiającego, przysposobionego, brata lub siostry,

które to przestępstwa będą stanowiły zbrodnię.

Kolejne zmiany związane są z modyfikacją odpowiednich przepisów Kodeksu karnego i Kodeksu karnego wykonawczego, a dotyczą wprowadzenia i wykonania nowego środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w ośrodku prowadzącym terapię farmakologiczną i psychoterapię, zmierzającą do obniżenia popędu seksualnego, albo skierowania na leczenie ambulatoryjne, mające na celu zmniejszenie tego popędu. Środek ten orzekany będzie obligatoryjnie przez sąd wobec sprawców skazanych za wyżej wymienione zbrodnie. Jediną przesłanką pozwalającą na

odstąpienie od orzeczenia tego środka będzie spowodowane przez farmakoterapie poważnego niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia skazanego.

Przewiduje się utworzenia Krajowego Ośrodka Seksuologii Sądowej, który będzie prowadził badania diagnostyczne osób, u których występują zaburzenia popędu seksualnego, jak również prowadził będzie terapię farmakologiczną i psychoterapię zmierzająca do obniżenia tego popędu wobec sprawców najpoważniejszych przestępstw zgwałcenia osób małoletnich oraz najbliższych.

Projekt ustawy zmieniającej w odpowiednim zakresie przepisy wskazanych ustaw karnych przyjęty zostanie przez Radę Ministrów w październiku 2008 r.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Krzysztof Wrona
PODSEKRETARZ STANU